Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

Espoon kaupunki Kasvun ja oppimisen lautakunta

Kokoustiedot

Aika 25.11.2026 klo 17:30 -
Paikka Sähköinen Teams-kokous
Lisätietoja

Käsiteltävät asiat

Asian nro	Liitteen nro	Kokousasian otsikko	Sivu
1		Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen	2
2		Pöytäkirjan tarkastajan valinta	3
3		Suomenkielisen perusopetuksen lukuvuoden 2027–2028 oppilaaksiottoa koskevat ennakoivat päätökset (palautettu osittain 11.11.2026)	4
4	1	Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikön osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2026	15
5	2	Suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2026	17
6	3	Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen tulosyksikön vuoden 2026 talousarvion ja strategian osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2026	19
7	4, 5	Espoon lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien tarkistaminen	21
8	6	Espoon suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman tarkistaminen alkaen 1.1.2027	26
9	7	Espoon kaupungin opetussuunnitelman liitteeksi laaditun perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelman hyväksyminen 1.8.2027 alkaen	29
10		Päätökset ja kirjelmät	31
11		Suomenkielisen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen viranhaltijoiden sekä peruskoulujen johtokuntien päätökset	33
12		Oikaisuvaatimus ryhmäperhepäiväkoti Torpan toiminnan päättymisestä	36
13		Oikaisuvaatimus virkasuhteen irtisanomisesta	41
14		Selostukset ja ilmoitusasiat	43

Espoo 19.11.2026

Mia Laiho
puheenjohtaja

1
Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Päätösehdotus Puheenjohtaja toteaa kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Selostus Kasvun ja oppimisen lautakunta oli kutsuttu koolle puheenjohtajan allekirjoittamalla 19.11.2026 päivätyllä jäsenille toimitetulla kokouskutsulla.

2
Pöytäkirjan tarkastajan valinta

Päätösehdotus Pöytäkirjan tarkastajaksi valitaan Aili Pesonen.

Kasvun ja oppimisen lautakunta § 251 11.11.2026
Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

Asianumero 4571/12.01.00/2026

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

3
Suomenkielisen perusopetuksen lukuvuoden 2027–2028 oppilaaksiottoa koskevat ennakoivat päätökset (palautettu osittain 11.11.2026)

Valmistelijat / lisätiedot:
Gould Merivuokko
Tuovinen Jonna
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää, että Leppävaaran koulun urheilupainotettuun opetukseen voidaan valita lukuvuodella 2027–2028 enintään 48 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Käsittely

Päätös

Selostus

Leppävaaran urheilupainotettuun opetukseen lukuvuodelle 2027–2028 valittavien oppilaiden määrä palautettiin kasvun ja oppimisen lautakunnan kokouksessa 11.11.2026 uudelleenvalmisteluun. Lautakunta haluaa ennen päätöksen tekoa saada tiedoksi Leppävaaran koulun opettajien, oppilaskunnan ja johtokunnan kannat ja perustelut siitä, olisiko 24 vai 48 parempi oppilasmäärä.

Suomenkielinen perusopetus on oppilaaksioton ennakoivissa päätöksissä esittänyt, että Leppävaaran koulun urheilupainotettuun opetukseen valitaan 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa. Painotetun opetuksen oppilasmäärän laskeminen tukisi Leppävaaran koulun toimintaedellytyksiä. Koulun nykyisessä rakenteessa painotetun opetuksen oppilaiden osuus on poikkeuksellisen suuri, noin 50 prosenttia yläkoulun oppilasmäärästä.

Kasvun ja oppimisen lautakunta § 251 11.11.2026
Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

Lausunnot

Leppävaaran koulun oppilaskunnan hallitus (ala- ja yläkoulun yhteinen) on suorittanut suljetun lippuäänestyksen sopivasta oppilasmäärästä. Äänet jakautuivat siten, että 48 valittavaa oppilasta sai 18 ääntä ja 24 valittavaa oppilasta kolme ääntä. He toivovat kuitenkin kouluun enemmän yhteisöllisyyttä ja lisää kanssakäymistä yleisopetuksen oppilaiden ja painotusoppilaiden välille.

Leppävaaran koulun johtokunta puoltaa oppilasmäärän pitämistä 48 oppilaassa. Johtokunta esittää lausunnossaan toimenpiteitä, joilla voidaan vahvistaa koko kouluyhteisön yhteisöllisyyttä ja ehkäistä opetusryhmien eriytymistä.

Myös Leppävaaran koulun opettajakunta kannattaa oppilasmäärän pitämistä 48 oppilaassa. He aikovat kehittää toimintatapoja ja rakenteita, jotka lisäävät urheaoppilaiden ja lähikouluoppilaiden välistä vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Tavoitteena on luoda oppimisympäristöjä, joissa oppilaat opiskelevat yhdessä, oppivat toisiltaan ja muodostavat monipuolisia vertaissuhteita.

Päätöshistoria

Kasvun ja oppimisen lautakunta 11.11.2026 § 251

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1

Päättää, että seuraavat 7. luokkien A-kielten ryhmät aloittavat syksyllä 2027

Espoonlahden oppilasalue

- Espoonlahden koulu: englanti, ruotsi, espanja, saksa
- Kaitaan koulu: englanti, saksa, espanja
- Mainingin koulu: englanti, ruotsi, ranska
- Martinkallion koulu: englanti, ranska, ruotsi
- Nöykkiön koulu: englanti, saksa, ranska
- Saunalahden koulu: englanti, espanja

Itäisen Leppävaaran oppilasalue
- Leppävaaran koulu: englanti, saksa
- Lintumetsän koulu: englanti, ranska, saksa
- Perkkaan koulu: englanti, saksa
- Ruusutorpan koulu: englanti, saksa

Keski- ja Pohjois-Espoon oppilasalue
- Juvanpuiston koulu: englanti
- Järvenperän koulu: englanti, ruotsi, kiina, saksa
- Kalajärven koulu: englanti, ruotsi
- Karhusuon koulu: englanti, saksa
- Kauklahden koulu: englanti, ruotsi, saksa
- Kirkkojärven koulu: englanti, ruotsi, saksa
- Saarnilaakson koulu: englanti, saksa, ranska
- Vanttilan koulu: englanti, ranska

Läntisen Leppävaaran oppilasalue
- Karakallion koulu: englanti, saksa, ruotsi
- Kilonpuiston koulu: englanti, saksa
- Viherlaakson koulu: englanti, ruotsi, ranska, saksa
- Keran koulu: englanti, ruotsi

Matinkylä-Olarin oppilasalue
- Espoo International School: englanti, ranska, espanja
- Kuitinmäen koulu: englanti, ruotsi, saksa, ranska
- Olarin koulu: englanti, saksa
- Tiistilän koulu: englanti, saksa, espanja

Tapiolan oppilasalue
- Haukilahden koulu: englanti, ruotsi, saksa
- Mankkaan koulu: englanti, saksa
- Pohjois-Tapiolan koulu: englanti, ruotsi, saksa
- Tapiolan koulu: englanti, ranska, saksa

2

Päättää painotettuun opetukseen valittavien enimmäisoppilasmääristä 1. luokalla seuraavaa

Englanninkieliseen opetukseen 1. luokalle voidaan valita Espoo International Schooliin enintään 50 ja Kivimiehen kouluun enintään 25 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Kaksikieliseen opetukseen 1. luokalle voidaan ottaa Jalavapuiston kouluun enintään 25, Kilonpuiston kouluun enintään 25, Niittykummun kouluun enintään 25 ja Kuitinmäen kouluun enintään 25 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Ruotsin kielikylpyopetukseen 1. luokalle voidaan valita Päivänkehrän kouluun enintään 25, Soukan kouluun enintään 25 ja Westendinpuiston kouluun enintään 25 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Montessoriopetukseen 1. luokalle voidaan Niittykummun kouluun valita enintään 8 valintakriteerit täyttävää hakijaa ja Ruusutorpan kouluun enintään 8 valintakriteerit täyttävää hakijaa. Montessoriopetus järjestetään yhdysluokissa, joissa opiskelee eri luokka-asteiden oppilaita.

3

Päättää painotettuun opetukseen valittavien enimmäisoppilasmääristä 3. luokalla seuraavaa:

Musiikkipainotettuun opetukseen 3. luokalle voidaan Lintuvaaran kouluun valita enintään 26, Jousenkaaren kouluun enintään 26, Päivänkehrän kouluun enintään 25, Mainingin kouluun enintään 25 ja Rastaalan kouluun enintään 26 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Matemaattis-luonnontieteelliseen painotukseen 3. luokalle Meritorin kouluun voidaan valita enintään 28 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

4

Päättää painotettuun opetukseen valittavien enimmäisoppilasmääristä 7. luokalla seuraavaa:

Kaksikieliseen opetukseen 7. luokalle Haukilahden kouluun voidaan valita enintään 24 ja Nöykkiön kouluun enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa. Kilonpuiston ja Kuitinmäen yhtenäiskoulujen kaksikielisessä opetuksessa 6. luokalla opiskelevat oppilaat voivat jatkaa kaksikielisessä

opetuksessa 7. luokalla. Jos opetusryhmissä on vapaita oppilaspaikkoja, voidaan ryhmiä täydentää niin, että kussakin ryhmässä on enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Espoo International Schoolin tai Kivimiehen koulun 6. luokalla englanninkielisessä opetuksessa opiskelevat oppilaat voivat jatkaa Espoo International Schoolissa 7. luokalla. Nämä oppilaat mukaan luettuna 7. luokalle voidaan valita yhteensä enintään 100 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Ruotsinkieliseen kielikylpyopetukseen 7. luokalle voidaan valita Espoonlahden kouluun enintään 24 ja Haukilahden kouluun enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa. Koulukohtainen enimmäisoppilasmäärä voidaan tarvittaessa ylittää Espoossa ruotsin kielikylpyopetuksessa 6. luokalla opiskelevilla oppilailla, jotka ovat hakeneet kumpaankin kielikylpyopetusta tarjoavaan kouluun.

Musiikkipainotukseen 7. luokalle voidaan Tapiolan kouluun valita enintään 46 ja Karakallion kouluun enintään 44 valintakriteerit täyttävää hakijaa. Mainingin koulun musiikkipainotetun opetuksen ryhmää voidaan täydentää niin, että ryhmässä on 7. luokalla enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Tanssipainotukseen 7. luokalle Mainingin kouluun voidaan valita enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Matemaattis-luonnontieteelliseen painotukseen voidaan Espoonlahden kouluun valita enintään 24, Järvenperän kouluun enintään 20, Mankkaan kouluun enintään 20, Nöykkiön kouluun enintään 24 ja Olarin kouluun enintään 44 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Informaatioteknologiseen painotukseen voidaan Saarnilaakson kouluun valita enintään 20 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Ilmaisutaitopainotukseen 7. luokalle voidaan valita Pohjois-Tapiolan kouluun enintään 24 ja Kilonpuiston kouluun enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Kuvataidepainotukseen 7. luokalle voidaan Kaitaan kouluun valita enintään 32 ja Viherlaakson kouluun enintään 44 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Liikuntapainotukseen 7. luokalle voidaan Kauklahden kouluun valita enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

7. luokan urheilupainotukseen voidaan Leppävaaran kouluun, Kirkkojärven kouluun ja Tiistilän kouluun valita enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa kuhinkin.

5

Päättää, että edellä mainitut painotukset järjestetään aloittavalle vuosiluokalle, mikäli valittavissa on vähintään 18 valintakriteerit täyttävää oppilasta.

Mainingin koulun musiikki- ja tanssipainotukset järjestetään, jos valittavissa on yhteensä vähintään 18 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Poikkeuksen muodostavat opetusmuodot, joihin tällä päätöksellä on määritelty alhaisempi oppilasmäärä. Espoo International Schoolin ja Kivimiehen koulun englanninkielisen opetuksen ryhmät perustetaan, vaikka valintakriteerit täyttäviä oppilaita olisi vähemmän kuin 18.

6

Päättää, että Keski- ja Pohjois-Espoon alueen oppilaille, jotka asuvat tilastoalueella 61 (Kanta-Espoo), voidaan osoittaa yläkoulupaikka Keran koulusta Läntisen Leppävaaran alueelta.

Käsittely

Lievonen poistui esteellisenä 28 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella.

Esittelijän päätösehdotukseen tekemä muutos on huomioitu pöytäkirjassa.

Puheenjohtaja Laiho teki Kurrin kannattamana seuraavan palautusehdotuksen Leppävaaran oppilaspaikkoihin liittyen:

”Leppävaaran Urhea-liikuntapainotteisen luokan oppilasmäärän osalta palautus uudelleenvalmisteluun. Perustelut: Palautuksen aikana Leppävaaran koulusta pyydetään opettajien, johtokunnan ja oppilaskunnan lausunto liittyen Urhea-liikuntapainotuksen oppilasmäärään 24 ja 48 oppilasmäärän osalta ja perustelut kumpi vaihtoehto olisi parempi.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Laiho tiedusteli, voidaanko palautusehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Kasvun ja oppimisen lautakunta § 251 11.11.2026
Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1
Päätti, että seuraavat 7. luokkien A-kielten ryhmät aloittavat syksyllä 2027

Espoonlahden oppilasalue
- Espoonlahden koulu: englanti, ruotsi, espanja, saksa
- Kaitaan koulu: englanti, saksa, espanja
- Mainingin koulu: englanti, ruotsi, ranska
- Martinkallion koulu: englanti, ranska, ruotsi
- Nöykkiön koulu: englanti, saksa, ranska
- Saunalahden koulu: englanti, espanja

Itäisen Leppävaaran oppilasalue
- Leppävaaran koulu: englanti, saksa
- Lintumetsän koulu: englanti, ranska, saksa
- Perkkaan koulu: englanti, saksa
- Ruusutorpan koulu: englanti, saksa

Keski- ja Pohjois-Espoon oppilasalue
- Juvanpuiston koulu: englanti
- Järvenperän koulu: englanti, ruotsi, kiina, saksa
- Kalajärven koulu: englanti, ruotsi
- Karhusuon koulu: englanti, saksa
- Kauklahden koulu: englanti, ruotsi, saksa
- Kirkkojärven koulu: englanti, ruotsi, saksa
- Saarnilaakson koulu: englanti, saksa, ranska
- Vanttilan koulu: englanti, ranska

Läntisen Leppävaaran oppilasalue
- Karakallion koulu: englanti, saksa, ruotsi
- Kilonpuiston koulu: englanti, saksa
- Viherlaakson koulu: englanti, ruotsi, ranska, saksa
- Keran koulu: englanti, ruotsi

Matinkylä-Olarin oppilasalue

- Espoo International School: englanti, ranska, espanja
- Kuitinmäen koulu: englanti, ruotsi, saksa, ranska
- Olarin koulu: englanti, saksa
- Tiistilän koulu: englanti, saksa, espanja

Tapiolan oppilasalue

- Haukilahden koulu: englanti, ruotsi, saksa
- Mankkaan koulu: englanti, saksa
- Pohjois-Tapiolan koulu: englanti, ruotsi, saksa
- Tapiolan koulu: englanti, ranska, saksa

2

Päätti painotettuun opetukseen valittavien enimmäisoppilasmääristä 1. luokalla seuraavaa

Englanninkieliseen opetukseen 1. luokalle voidaan valita Espoo International Schooliin enintään 50 ja Kivimiehen kouluun enintään 25 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Kaksikieliseen opetukseen 1. luokalle voidaan ottaa Jalavapuiston kouluun enintään 25, Kilonpuiston kouluun enintään 25, Niittykummun kouluun enintään 25 ja Kuitinmäen kouluun enintään 25 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Ruotsin kielikylpyopetukseen 1. luokalle voidaan valita Päivänkehrän kouluun enintään 25, Soukan kouluun enintään 25 ja Westendinpuiston kouluun enintään 25 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Montessoriopetukseen 1. luokalle voidaan Niittykummun kouluun valita enintään 8 valintakriteerit täyttävää hakijaa ja Ruusutorpan kouluun enintään 8 valintakriteerit täyttävää hakijaa. Montessoriopetus järjestetään yhdysluokissa, joissa opiskelee eri luokka-asteiden oppilaita.

3

Päätti painotettuun opetukseen valittavien enimmäisoppilasmääristä 3. luokalla seuraavaa:

Musiikkipainotettuun opetukseen 3. luokalle voidaan Lintuvaaran kouluun valita enintään 26, Jousenkaaren kouluun enintään 26, Päivänkehrän

kouluun enintään 25, Mainingin kouluun enintään 25 ja Rastaalan kouluun enintään 26 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Matemaattis-luonnontieteelliseen painotukseen 3. luokalle Meritorin kouluun voidaan valita enintään 28 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

4

Päätti painotettuun opetukseen valittavien enimmäisoppilasmääristä 7. luokalla seuraavaa:

Kaksikieliseen opetukseen 7. luokalle Haukilahden kouluun voidaan valita enintään 24 ja Nöykkiön kouluun enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa. Kilonpuiston ja Kuitinmäen yhtenäiskoulujen kaksikielisessä opetuksessa 6. luokalla opiskelevat oppilaat voivat jatkaa kaksikielisessä opetuksessa 7. luokalla. Jos opetusryhmissä on vapaita oppilaspaikkoja, voidaan ryhmiä täydentää niin, että kussakin ryhmässä on enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Espoo International Schoolin tai Kivimiehen koulun 6. luokalla englanninkielisessä opetuksessa opiskelevat oppilaat voivat jatkaa Espoo International Schoolissa 7. luokalla. Nämä oppilaat mukaan luettuna 7. luokalle voidaan valita yhteensä enintään 100 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Ruotsinkieliseen kielikylpyopetukseen 7. luokalle voidaan valita Espoonlahden kouluun enintään 24 ja Haukilahden kouluun enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa. Koulukohtainen enimmäisoppilasmäärä voidaan tarvittaessa ylittää Espoossa ruotsin kielikylpyopetuksessa 6. luokalla opiskelevilla oppilailla, jotka ovat hakeneet kumpaankin kielikylpyopetusta tarjoavaan kouluun.

Musiikkipainotukseen 7. luokalle voidaan Tapiolan kouluun valita enintään 46 ja Karakallion kouluun enintään 44 valintakriteerit täyttävää hakijaa. Mainingin koulun musiikkipainotetun opetuksen ryhmää voidaan täydentää niin, että ryhmässä on 7. luokalla enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Tanssipainotukseen 7. luokalle Mainingin kouluun voidaan valita enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Matemaattis-luonnontieteelliseen painotukseen voidaan Espoonlahden kouluun valita enintään 24, Järvenperän kouluun enintään 20, Mankkaan

kouluun enintään 20, Nöykkiön kouluun enintään 24 ja Olarin kouluun enintään 44 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Informaatioteknologiseen painotukseen voidaan Saarnilaakson kouluun valita enintään 20 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Ilmaisutaitopainotukseen 7. luokalle voidaan valita Pohjois-Tapiolan kouluun enintään 24 ja Kilonpuiston kouluun enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Kuvataidepainotukseen 7. luokalle voidaan Kaitaan kouluun valita enintään 32 ja Viherlaakson kouluun enintään 44 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Liikuntapainotukseen 7. luokalle voidaan Kauklahden kouluun valita enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

7. luokan urheilupainotukseen voidaan Kirkkojärven kouluun ja Tiistilän kouluun valita enintään 24 valintakriteerit täyttävää hakijaa kumpaankin.

5

Päätti, että edellä mainitut painotukset järjestetään aloittavalle vuosiluokalle, mikäli valittavissa on vähintään 18 valintakriteerit täyttävää oppilasta.

Mainingin koulun musiikki- ja tanssipainotukset järjestetään, jos valittavissa on yhteensä vähintään 18 valintakriteerit täyttävää hakijaa.

Poikkeuksen muodostavat opetusmuodot, joihin tällä päätöksellä on määritelty alhaisempi oppilasmäärä. Espoo International Schoolin ja Kivimiehen koulun englanninkielisen opetuksen ryhmät perustetaan, vaikka valintakriteerit täyttäviä oppilaita olisi vähemmän kuin 18.

6

Päätti, että Keski- ja Pohjois-Espoon alueen oppilaille, jotka asuvat tilastoalueella 61 (Kanta-Espoo), voidaan osoittaa yläkoulupaikka Keran koulusta Läntisen Leppävaaran alueelta.

Lautakunta päätti palauttaa Leppävaaran Urhea-liikuntapainotteisen luokan oppilasmäärän osalta uudelleenvalmisteluun.

Kasvun ja oppimisen lautakunta § 251 11.11.2026
Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

Liitteet

Oheismateriaali

- Leppävaaran urhea johtokunnan lausunto 112026
- Leppävaaran urhea opettajien lausunto 112026
- Leppävaaran urhea oppilaskunnan lausunto 112026

Tiedoksi

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

4
Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikön osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2026

Valmistelijat / lisätiedot:
Turunen Jaana
Tillander Tiina
Koiso-Kanttila Maija
Talmat Maarit
Jyväsjärvi Marianne
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Varhaiskasvatuksen johtaja Lehtonen Ulla

Kasvun ja oppimisen lautakunta merkitsee tiedoksi suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikön sekä omalta osaltaan kasvun ja oppimisen toimialan talousarvion ja strategian osavuosikatsaus 3:n.

Käsittely

Päätös

Selostus

Kaupungin johtoryhmä käsittelee kuukausittain toiminnan ja talouden tiedot. Kuukausiraportti käsitellään kaupunginhallituksessa kuukausittain pl. osavuosikatsausten raportointikuukaudet. Kuukausiraportti sisältää keskeiset tiedot toimintaympäristön kehityksestä, ennusteen ja analyysin talousarvion käyttötalouden ja investointien toteutumisesta, poikkeamista, poikkeamien syistä ja mahdollisista korjaustoimenpiteistä.

Kaupunginhallitukselle, valtuustolle ja lautakunnille laaditaan huhti-, heinä- ja lokakuun lopun tilanteesta laajempi osavuosikatsaus. Osavuosikatsaus sisältää laajemman analyysin tulostavoitteiden sekä määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.

Lokakuun osavuosikatsauksen perusteella viedään tulostavoitteiden, määrärahojen ja tulotavoitteiden poikkeamat sekä määrärahojen

muutosesitykset valtuuston käsiteltäväksi. Osavuosikatsausten liitteenä on konserniraportti. Palvelutuotteiden suoritemäärien ja yksikkökustannusten kehityksestä raportoidaan heinäkuun osavuosikatsauksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä

Päätöshistoria

Liitteet

1 Suomenkielinen varhaiskasvatus OVK3 tilanteessa 31.10.2026

Oheismateriaali

- Kasvun ja oppimisen toimialan tuloslaskelma 31.10.2026
- Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tuloskortti tilanteessa 31.10.2026

Tiedoksi

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

5
Suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2026

Valmistelijat / lisätiedot:
Richter-Lahtela Cilla
Purmonen Johanna
Webb Jenny
Talmat Maarit
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta merkitsee tiedoksi suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön sekä omalta osaltaan kasvun ja oppimisen toimialan talousarvion ja strategian osavuosikatsaus 3:n.

Käsittely

Päätös

Selostus

Kaupungin johtoryhmä käsittelee kuukausittain toiminnan ja talouden tiedot. Kuukausiraportti käsitellään kaupunginhallituksessa kuukausittain pl. osavuosikatsausten raportointikuukaudet. Kuukausiraportti sisältää keskeiset tiedot toimintaympäristön kehityksestä, ennusteen ja analyysin talousarvion käyttötalouden ja investointien toteutumisesta, poikkeamista, poikkeamien syistä ja mahdollisista korjaustoimenpiteistä.

Kaupunginhallitukselle, valtuustolle ja lautakunnille laaditaan huhti-, heinä- ja lokakuun lopun tilanteesta laajempi osavuosikatsaus. Osavuosikatsaus sisältää laajemman analyysin tulostavoitteiden sekä määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.

Lokakuun osavuosikatsauksen perusteella viedään tulostavoitteiden, määrärahojen ja tulotavoitteiden poikkeamat sekä määrärahojen muutosesitykset valtuuston käsiteltäväksi. Osavuosikatsausten liitteenä on konserniraportti. Palvelutuotteiden suoritemäärien ja yksikkökustannusten kehityksestä raportoidaan heinäkuun osavuosikatsauksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Päätöshistoria

Liitteet

2 Suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön vuoden 2026 talousarvion ja strategian osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2026

Oheismateriaali

- Kasvun ja oppimisen toimialan tuloslaskelma 31.10.2026
- Suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikon tuloskortti tilanteessa 31.10.2026

Tiedoksi

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

6
Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen tulosyksikön vuoden 2026 talousarvion ja strategian osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2026

Valmistelijat / lisätiedot:
Lehtomäki Kristina
Turpeinen Jaakko
Jokihaara Niko
Tuulosniemi Susan
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Toisen asteen koulutuksen johtaja Paavola Jussi

Kasvun ja oppimisen lautakunta merkitsee tiedoksi suomenkielisen toisen asteen koulutuksen tulosyksikön sekä omalta osaltaan kasvun ja oppimisen toimialan talousarvion ja strategian osavuosikatsauksen 3 tilanteessa 31.10.2026

Käsittely

Päätös

Selostus

Kuukausiraportti käsitellään kaupunginhallituksessa kuukausittain pl. osavuosikatsausten raportointikuukaudet. Kuukausiraportti sisältää keskeiset tiedot toimintaympäristön kehityksestä, ennusteen ja analyysin talousarvion käyttötalouden ja investointien toteutumisesta, poikkeamista, poikkeamien syistä ja mahdollisista korjaustoimenpiteistä.

Kaupunginhallitukselle, valtuustolle ja lautakunnille laaditaan huhti-, heinä- ja lokakuun lopun tilanteesta laajempi osavuosikatsaus. Osavuosikatsaus sisältää laajemman analyysin tulostavoitteiden sekä määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta. Lokakuun osavuosikatsauksen perusteella viedään tulostavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat sekä määrärahojen muutosesitykset valtuuston käsiteltäviksi.

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

Päätöshistoria

Liitteet

3 Toisen asteen koulutuksen osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2026

Oheismateriaali

- Toisen asteen koulutuksen tuloskortti tilanteessa 31.10.2026
- Kasvun ja oppimisen toimialan tuloslaskelma tilanteessa 31.10.2026

Tiedoksi

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

7
Espoon lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien tarkistaminen

Valmistelijat / lisätiedot:
Metsola Maija
Turpeinen Jaakko
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Toisen asteen koulutuksen johtaja Paavola Jussi

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1

hyväksyy liitteenä olevat Espoon lukiokoulutuksen muutokset opetussuunnitelmiin selostusosan mukaisesti:

- Poistetaan suomenkielisen ja englanninkielisen lukiokoulutuksen opetussuunnitelman liitteistä luku 7.5 Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.
- Lisätään Espoon suomenkieliseen ja englanninkieliseen opetussuunnitelmaan paikalliset Opiskelijan oma äidinkieli -oppiaineet sekä niihin paikalliset opintojaksot.
- Kirjataan opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi luvun 7.5 mukaisina koskemaan uusia Opiskelijan oma äidinkieli -oppiaineita.
- Hyväksytään opetussuunnitelmiin laaja-alaisen osaamisen kuvaukset yllä esitetyissä oppiaineissa ja opintojaksoissa.

Muutokset otetaan käyttöön heti.

2

merkitsee tiedoksi Luvun 2.2 Arvoperusta tarkistamisen englanninkieliseen opetussuunnitelmaan samansisältöisenä kuin suomenkielisessä opetussuunnitelmassa (06.05.2026 § 103).

Muutokset otetaan käyttöön 1.8.2027.

Käsittely

Päätös

Selostus

1
Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana.

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan.
(Lukion opetussuunnitelman perusteet, 2019.)

Lukion opetussuunnitelman perusteissa (2019) opiskelijan oman äidinkielen opinnot ovat lukiokoulutusta täydentäviä opintoja. Opiskelija saa näistä opinnoista erillisen todistuksen eivätkä ne kerrytä opiskelijan opintopistekertymää.

Opetushallituksen mukaan koulutuksen järjestäjä voi tarjota näitä opintojaksoja joko lukiokoulutusta täydentävinä opintoina tai valinnaisina opintoina.

Päätösehdotuksessa esitetään, että oman äidinkielen opintoja järjestetään jatkossa valinnaisina opintoina.

Esityksessä Espoon kaupungin suomenkielisten lukioiden opetussuunnitelmaa muutetaan siten, että liitteistä poistetaan luku *7.5 Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi*. Opetussuunnitelmaan lisätään paikalliset oppiaineet Opiskelijan oma äidinkieli (kielen nimi) sekä niiden paikalliset opintojaksot.

Opetussuunnitelmaan lisättävät opiskelijan oman äidinkielen kielet ovat albania, arabia, englanti, espanja, farsi/dari, hindi, italia, kurdi, mandariinikiina, puola, portugali, saksa, somali, thai, turkki, unkari, venäjä, viro ja vietnam. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi kirjataan nykyisen opiskelijan omaa äidinkieltä käsittelevän luvun 7.5 mukaisina koskemaan

uusia oppiaineita. Oppiaineisiin lisätään laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ja opintojaksoihin laaja-alaista osaamista koskevat tavoitteet. Muutokset tehdään samansisältöisinä myös Espoon kaupungin englanninkielisen lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaan.

Muutosten myötä opiskelijan oman äidinkielen opinnot rinnastuvat muihin paikallisiin valinnaisiin opintoihin, joista opiskelija saa opintopisteitä lukion oppimäärän suorittamiseksi. Paikallisia opintoja lukioissa on paljon erilaisia niin lukion oppiaineissa kuin muussakin lukiokoulutuksen tavoitteita tukevassa opiskelussa. Opiskelija voi saada osaamistaan tunnistetuksi ja tunnustetuksi esimerkiksi korkeakoulukursseista, ammattimaisesta harrastustoiminnastaan, yrittäjyysopinnoista, kielikursseista, vaihto-opiskelusta, autokoulusta, maanpuolustuskursseista tai ensiapukursseista. Esitetty muutos tukee opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua osaamisen tunnustamisessa.

Opiskelijan oman äidinkielen todistusmerkinnöissä noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Opiskelijan oman äidinkielen opintotarjotin on Espoon kaupungin lukioiden yhteinen ja sitä hallinnoidaan keskitetysti lukiokoulutuksesta. Opintotarjontaa tarkastellaan vuosittain sen mukaan, kuinka paljon opiskelijoita on ollut perusopetuksessa oman äidinkielen opinnoissa, kuinka paljon eri äidinkieliä puhuvia opiskelijoita on, mihin kieliin on saatavissa opettajia sekä mikä on ollut aiempina vuosina opintojen kysyntä lukioissa. Lukuvuonna 2026–2027 Espoon lukioissa tarjotaan opiskelijan oman äidinkielen opintoja kuudessa kielessä: arabia, kurdi, mandariinikiina, venäjä, viro ja somali. Opintojaksot toteutuvat, mikäli niissä on vähintään kahdeksan opiskelijaa, joista neljän on oltava Espoon lukioiden opiskelijoita.

Opintojaksot ovat toteutuneet seuraavasti:

- Lukuvuosi 2023–2024: arabia, dari/farsi, mandariinikiina, somali, venäjä. Yhteensä 12,5 vuosiviikkotuntia
- Lukuvuosi 2024–2025: arabia, mandariinikiina, venäjä. Yhteensä 8 vuosiviikkotuntia.
- Lukuvuosi 2025–2026: arabia, mandariinikiina, venäjä. Yhteensä 7 vuosiviikkotuntia.

Kustannusvaikutus

Oman äidinkielen opetuksen järjestämisen menot on katettu toisen asteen koulutuksen tulosyksikön budjetista. Lukuvuonna 2025–26 menot olivat noin 23 000 euroa, kun opintojaksoja toteutui 7. Toimiala on hakenut vuosittain Opetushallituksen yleisavustusta mm. oman äidinkielen opetukseen, ja myös toisen asteen koulutuksen tulosyksikkö on

osallistunut hakuun. Valtionavustuksen määrä oli vuodelle 2026 noin 9 000 euroa.

Esityksen seurauksena tulosyksikkö ei hae jatkossa valtionavustusta oman äidinkielen opetukseen, sillä opetus järjestettäisiin jatkossa paikallisina valinnaisina opintojaksoina.

Nuorisoasianvaikutus

Esityksen seurauksena omaa äidinkieltään opiskelevat lukiolaiset saavat hyväksi luettua suorittamansa opintopisteet lukion oppimäärään, jolloin opiskelijoita kohdellaan yhdenvertaisesti suhteessa lukion muuhun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytänteisiin.

2
Kasvun ja oppimisen lautakunta hyväksyi suomenkielisen opetussuunnitelmamuutoksen luvun 2.2 Arvoperusta osalta 6.5.2026 (§ 103). Paikallisella tarkennuksella kappale päivitettiin uuden Espoo-tarinan mukaiseksi 1.8.2026 alkaen. Asialta jäi pois tuolloin vastaavan luvun englanninkielinen käännös.

Englanninkielinen opetussuunnitelma hyväksyttiin lautakunnassa 28.01.2026 (§ 7), jolloin todettiin, että suomenkielinen ja englanninkielinen opetussuunnitelma ovat sisällöltään yhteneväiset. Espoossa järjestetään englanninkielistä lukiokoulutusta Kiviruukin lukiossa syyslukukaudesta 2027 lähtien.

Englanninkielinen käännös lukuun 2.2: Underlying values

The values of general upper secondary education are based on the values described in the national core curriculum and on Espoo’s values defined by the City Council. Espoo’s values are: We are curious to learn, we are here for our residents and communities, we work together, and we act responsibly.

We are curious to learn

In Espoo, we are curious to learn and we create space for experimentation, insights and reflection.

We actively and boldly examine and develop our own activities and learn from others. We make use of research data and practical experience as we develop our operations.

We are here for our residents and communities

In Espoo, we treat everyone with respect.

A shared understanding of respectful interaction guides everything we do. We encourage young people and guardians to participate in joint activities and community development.

We work together

In Espoo, we work closely together, listening to and respecting each other.

Our activities are guided by our shared goal of building a learner-centred and seamless learning path. We engage in multidisciplinary collaboration. We promote collaboration with guardians and young people’s inclusion.

We act responsibly

The different dimensions of sustainability guide our operations.

We support the growth and learning of every young person in our community. We develop our schools’ operating culture to ensure the wellbeing of students and staff. The aim of education is to promote sustainable lifestyles.

Päätöshistoria

Liitteet

4 Englanninkielisen opetussuunnitelman muutokset lukuihin 7.5 ja 7.23 Opiskelijan oma äidinkieli
5 Suomenkielisen opetussuunnitelman muutokset lukuihin 7.5 ja 7.23 Opiskelijan oma äidinkieli

Oheismateriaali

Tiedoksi

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

8
Espoon suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman tarkistaminen alkaen 1.1.2027

Valmistelijat / lisätiedot:
Nenye Tiina
Soinio Giedre
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1

muuttaa Espoon suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelmassa islamin, ortodoksisen uskonnon ja katolisen uskonnon Espoon näkökulmaa vuosiluokilla 1–9 liitteen mukaisesti ja

2

oikeuttaa suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikön tekemään vähäisiä, teknisluontoisia muutoksia Espoon suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelmaan.

Muutokset tulevat voimaan 1.1.2027.

Käsittely

Päätös

Selostus

Kunta päättää kuntakohtaisesta opetussuunnitelmasta perusopetuslain (628/1998) 15 §:n mukaisesti.

Espoossa kasvun ja oppimisen lautakunta hyväksyy Espoon suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman, ja koulujen johtokunnat hyväksyvät koulukohtaiset opetussuunnitelmat.

Uskonnon oppimäärien opetussuunnitelmien muutokset

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on oppiaineiden osalta tehdä valtakunnallisten tavoitteiden ja sisältöalueiden vuosiluokkaistukset ja kirjata tarpeelliset kuntakohtaiset tarkennukset oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin.

Uskonnon oppimääristä islamin, ortodoksisen uskonnon ja katolisen uskonnon tarkastelu on tehty vuosiluokille 1–9. Kuntakohtaisten opetussuunnitelmien tulee vastata kieliasultaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Nykyisissä Espoon kuntakohtaisissa tarkennuksissa on ollut sanavalintoja, jotka voidaan tulkita sitouttavina tai tunnustuksellisina. Sanavalintoja on täsmennetty. Kuntakohtaiseen opetussuunnitelmaan tehtävät muutokset koskevat vain Espoon kuntakohtaisia täsmennyksiä, ovat luonteeltaan sanavalintoihin liittyviä täsmennyksiä eivätkä muuta oppimäärien opetuksen sisältöjä, tavoitteita tai niiden vuosiluokkaistamista. Muutoksilla ei ole vaikutusta lukuvuoden aikana annettavaan opetukseen, sen suunnitteluun tai toteuttamiseen eikä oppiaineiden arviointiin.

Muutokset tulisivat voimaan jo 1.1.2027, jotta täsmennetyt sanamuodot voidaan ottaa käyttöön opetuksessa kevätlukukauden alusta.

Päätösehdotuksen mukaiset, oppiaineita koskevat opetussuunnitelman muutokset Espoon paikallisiin tarkennuksiin on laadittu yhteistyössä monikulttuuristen opetuspalvelujen kehittäjäopettajan, aineenopettajien ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa.

Päätösehdotus

Opetussuunnitelmaan ehdotetut tekstimuutokset on kuvattu oheismateriaalina. Oheismateriaalissa poistettavat asiat on merkitty yliviivauksin ja uudet kohdat lihavoinnilla ja kursiivilla.

Espoon suomenkielisen perusopetuksen oppiaineiden päivitetty opetussuunnitelmateksti selostusosan mukaisten oppiaineiden osalta esitetään hyväksyttäväksi liitteen mukaisena.

Päätöshistoria

Liitteet

6 Espoon suomenkielisen perusopetuksen islamin, ortodoksisen ja katolisen uskonnon opetussuunnitelmat vuosiluokille 1-9 1.1.2027 alkaen

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

Oheismateriaali

- Espoon suomenkielisen perusopetuksen islamin, ortodoksisen ja katolisen uskonnon opetussuunnitelmien muutokset vuosiluokille 1-9 1.1.2027 alkaen

Tiedoksi

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

9
Espoon kaupungin opetussuunnitelman liitteeksi laaditun perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelman hyväksyminen 1.8.2027 alkaen

Valmistelijat / lisätiedot:
Kerma Siiri
Soinio Giedre
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1

hyväksyy suomenkielisen perusopetuksen oppilaan oman äidinkielen opetuksen opetussuunnitelman kuntakohtaiset osat liitteen mukaisesti.

2

päättää, että Espoon suomenkielisen perusopetuksen oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2027.

Käsittely

Päätös

Selostus

Kunta päättää kuntakohtaisesta opetussuunnitelmasta perusopetuslain (628/1998) 15 §:n mukaisesti.

Espoossa kasvun ja oppimisen lautakunta hyväksyy Espoon suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman, ja koulujen johtokunnat hyväksyvät koulukohtaiset opetussuunnitelmat.

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetus on Opetushallituksen antamien opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetusta, jonka tavoitteena on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä, kulttuurisen identiteetin vahvistumista sekä oman äidinkielen

taitojen ylläpitämistä ja kehittämistä. Opetus tukee myös muiden oppiaineiden oppimista sekä oppilaan osallisuutta kouluyhteisössä.

Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa käytettävä opetussuunnitelman liite Perusopetusta täydentävä oppilaan oma äidinkieli on päivitetty vastaamaan voimassa olevia valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita sekä Espoon kaupungin paikallisia linjauksia. Päivityksessä on täsmennetty opetuksen tehtävää, tavoitteita, sisältöjä, arviointia ja opetuksen järjestämistä koskevia kirjauksia vuosiluokilla 1–9. Lisäksi opetussuunnitelmassa on vahvistettu monikielisen identiteetin, kieli- ja kulttuuritietoisen opetuksen sekä oman äidinkielen merkitystä oppimisen ja hyvinvoinnin tukena koskevia näkökulmia.

Opetussuunnitelmaan on sisällytetty Espoon paikallisia tarkennuksia monilukutaidon, vuorovaikutustaitojen, digitaalisen osaamisen, kulttuurisen osaamisen sekä kodin ja koulun välisen yhteistyön osalta.

Opetuksen järjestämistä koskevia kirjauksia on päivitetty siten, että opetus voidaan toteuttaa lähiopetuksen lisäksi myös hybridimuotoisesti. Lisäksi arviointia ja todistuksia koskevia määräyksiä on täsmennetty vastaamaan valtakunnallisia perusteita ja Espoon opetussuunnitelman arviointikäytänteitä.

Päätöshistoria

Liitteet

7 Espoon suomenkieliseen perusopetukseen oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelma

Oheismateriaali

Tiedoksi

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

10
Päätökset ja kirjelmät

Valmistelijat / lisätiedot:
Tuulosniemi Susan
Helseth Dahl Therese
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunta merkitsee tiedoksi Espoon kaupungin lausunnon opetussuunnitelman perusteiden lukiodiplomiluvun ja lukiodiplomien suoritusohjeiden luonnoksista.

Käsittely

Päätös

Selostus

Johdanto

Opetushallitus on pyytänyt lausuntoa muutosmääräysluonnoksesta lukion opetussuunnitelman perusteiden (2019) lukiodiplomiluvuksi. Espoon kaupungin lausunto on toimitettu Lausuntopalveluun 13.5.2026.

Tausta

Eduskunta hyväksyi joulukuun 2024 alussa hallituksen esityksen laiksi lukiolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 159/2024). Osana uuden lain toimeenpanoa Ylioppilastutkintolautakunta on käynnistänyt taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanon valmistelun. Musiikin, liikunnan ja kuvataiteen ylioppilaskokeet järjestetään ensimmäisen kerran syksyllä 2029. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomit poistuvat lukiodiplomitarjonnasta 1.8.2027 alkaen aloittavilta opiskelijoilta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut Opetushallitukselle tehtäväksi uudistaa lukiodiplomijärjestelmää kehittämällä lukiodiplomeja sisällöllisesti. Opetushallitus kehittää kolmen poistuvan lukiodiplomin tilalle kolme uutta lukiodiplomia: sanataiteen lukiodiplomi, tieteen ja teknologian lukiodiplomi sekä yrittäjyyden lukiodiplomi. Kotitalouden, käsityön, median, tanssin ja teatterin lukiodiplomit säilyvät. Elokuusta 2027 alkaen niitä järjestetään uudistettujen perusteiden ja ohjeiden pohjalta.

Lukiolain (714/2018) mukaan lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/2018) mukaan lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle vapaaehtoisen mahdollisuuden osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan eri aineissa ja aineryhmissä. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomien tavoitteet ja keskeiset sisällöt on päätetty lukion opetussuunnitelman perusteissa. Lukiodiplomien tarjonta riippuu koulutuksen järjestäjästä. Mikäli lukiossa on paikallisen opetussuunnitelman mukaan mahdollista suorittaa lukiodiplomeja, niitä suoritetaan Opetushallituksen antamien ohjeiden mukaan.

Tavoitteet ja aikataulu

Opetushallitus ottaa huomioon lausuntokierroksella muutosmääräyksen ja suoritusohjeiden luonnoksista annetun palautteen. Opetushallitus antaa määräyksen lukion opetussuunnitelman perusteiden Lukiodiplomit-lukuun tulevista muutoksista vuoden 2026 loppuun mennessä ja sitä sovelletaan 1.8.2027 alkaen. Uudet lukiodiplomien suoritusohjeet annetaan kevään 2027 aikana. Paikalliset lukion opetussuunnitelmat tulee päivittää ja hyväksyä tarjottavien lukiodiplomien osalta muutosmääräyksen mukaisesti ennen elokuuta 2027.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

11
Suomenkielisen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen viranhaltijoiden sekä peruskoulujen johtokuntien päätökset

Päätösehdotus

Varhaiskasvatuksen johtaja Ulla Lehtonen:

Kasvun ja oppimisen lautakunta ei kuntalain 92 §:n perusteella ota käsiteltäväkseen seuraavia päätöksiä:

Varhaiskasvatuksen johtaja
Talousasiat

23.11.2026 § 35
Lisämäärärahan myöntäminen Junior Daycare oy:lle

va. Varhaiskasvatuksen kehittämispäällikkö
Yleiset asiat

16.11.2026 § 38
Päätös tutkimusluvan myöntämisestä tutkimukselle Liikunnallisen toimintakulttuurin johtaminen varhaiskasvatuksessa: miten yksikön johtaja vahvistaa lapsen osallisuuden toteutumista johtamistyössään

25.11.2026 § 39
Päätös tutkimusluvan myöntämisestä tutkimukselle Ulkoliikuntasopimus varhaiskasvatuksen tiimin työvälineeksi

Varhaiskasvatuksen aluepäällikkö, Espoonlahden varhaiskasvatus
Yleiset asiat

16.11.2026 § 83
Päätös lapsen tukeen liittyvästä korvauksesta varhaiskasvatuksessa, Ryhmäperhepäiväkoti Mummola

Perusopetuksen johtaja Juha Nurmi:

Kasvun ja oppimisen lautakunta ei kuntalain 92 §:n perusteella ota käsiteltäväkseen seuraavia päätöksiä:

Perusopetuksen johtaja
Yleiset asiat

17.11.2026 § 30
Korvaushakemus leirikoulussa veteen pudonneista silmälaseista

17.11.2026 § 31
Korvaushakemus liikuntatunnilla hajonneista silmälaseista

17.11.2026 § 32
Korvaushakemus välitunnilla hajonneista silmälaseista

Hallintopalvelujen päällikkö, suomenkielinen perusopetus
Yleiset asiat

20.11.2026 § 9
SUPE 26/2026 Päätös tutkimusluvan myöntämisestä opinnäytetyölle Eläinavusteisen toiminnan yhteys pienluokan erityisoppilaiden hyvinvointiin ja vuorovaikutukseen opettajan näkökulmasta

20.11.2026 § 10
SUPE 27/2026 Päätös tutkimussuunnitelman muutoshakemuksen hyväksymisestä tutkimukselle Helsingin pitkittäinen SLI-tutkimus: 10-vuotisvaihe (HelSLI-10)

20.11.2026 § 11
SUPE 28/2026 Päätös tutkimusluvan myöntämisestä opinnäytetyölle Osaamisen vahvistaminen opetuksen tuen palvelualueella perehdytyksen toimintamalli

Opetuksen kehittämisen päällikkö, suomenkielinen perusopetus
Hankinta-asiat

23.11.2026 § 2
Opetushallinnon tutkintoon valmentavan koulutuksen hankinta

Perusopetuksen aluepäällikkö, Espoonlahti
Henkilöstöasiat

12.11.2026 § 54
Salassa pidettävä

Rehtori, Lintumetsän koulu
Henkilöstöasiat

17.11.2026 § 4
Peruskoulun suomen kielen ja kirjallisuuden lehtori, 949429, määräaikainen virkasuhde, Lintumetsän koulu, ESPOO-03-1396-26

Rehtori, Lintuvaaran koulu
Yleiset asiat

18.11.2026 § 1
SUPE 25/2026 Päätös tutkimusluvan myöntämisestä opinnäytetyölle Sukupuolittunut toimijuus alakoulun yhteismusisointitilanteissa

Rehtori, Matinlahden koulu
Henkilöstöasiat

17.11.2026 § 2
Luokanopettaja, 800140, määräaikainen virkasuhde, Matinlahden koulu, ESPOO-03-1383-26

Rehtori, Tiistilän koulu
Henkilöstöasiat

20.11.2026 § 9
Peruskoulun oppilaanohjauksen lehtori, 950597, määräaikainen virkasuhde, Tiistilän koulu, ESPOO-03-1376-26

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

12
Oikaisuvaatimus ryhmäperhepäiväkoti Torpan toiminnan päättymisestä

Valmistelijat / lisätiedot:
Rauman Maria
Karkkunen Nanna
Koiso-Kanttila Maija
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Varhaiskasvatuksen johtaja Lehtonen Ulla

Kasvun ja oppimisen lautakunta hylkää 26.10.2026 saapuneen oikaisuvaatimuksen sekä vaatimuksen täytäntöönpanon kieltämisestä, jotka on tehty kasvun ja oppimisen lautakunnan päätöksestä 7.10.2026 § 214.

Perustelut: Päätös on syntynyt oikeassa järjestyksessä, päätöksentekijä ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole muutoinkaan lainvastainen. Oikaisuvaatimus ei käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi.

Käsittely

Päätös

Selostus

Kasvun ja oppimisen lautakunta on päättänyt 7.10.2026 § 214 suomenkielisen varhaiskasvatuksen palveluverkkoa koskevista muutoksista. Lautakunta päätti ryhmäperhepäiväkotien Torppa, Trilla, Kesäheinä, Suvituuli ja Ruusunlehvä toiminnan päättymisestä 30.6.2027 mennessä.

Ryhmäperhepäiväkoti Torpan toiminnan päättymisestä on tehty määräajassa saapunut oikaisuvaatimus. Oikaisuvaatimuksessa vaaditaan lautakunnan päätöksen kumoamista siltä osin kuin päätöksellä on päätetty lakkauttaa ryhmäperhepäiväkoti Torpan toiminta. Vaihtoehtoisesti oikaisuvaatimuksessa pyydetään, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi asianmukaisen lapsivaikutusten arvioinnin tekemiseksi

sekä huoltajien uudelleen kuulemiseksi. Oikaisuvaatimus sisältää myös vaatimuksen täytäntöönpanon kieltämisestä oikaisuvaatimuksen käsittelyn ajaksi. Oikaisuvaatimus on kokonaisuudessaan oheismateriaalina.

Kannanotot oikaisuvaatimuksen väitteisiin

Oikaisuvaatimuksen tekijä katsoo, että huoltajien näkemykset Torpan lakkauttamisesta on kirjattu puutteellisesti. Päätöksestä ei ilmene, että huoltajat vastustivat lakkauttamista.
Kasvun ja oppimisen lautakunnan päätöksessä on tuotu esiin asiat, joista huoltajille järjestetyssä info- ja keskustelutilaisuudessa keskusteltiin. Huoltajien näkemykset on otettu huomioon asian valmistelussa. Vaikka Torpan lakkauttaminen aiheutti huoltajissa huolta, kaikki eivät suoraan vastustaneet lakkauttamista. Tämän vuoksi päätöksessä ei ole todettu huoltajien yleisesti vastustaneen lakkauttamista.

Oikaisuvaatimuksessa on tuotu esiin, että lapsen etua ei ole arvioitu, koska päätöksestä ei ilmene, mikä on lasten kannalta paras ratkaisu.

Lapsivaikutusten arvioinnissa on kiinnitetty huomiota monipuolisen palveluverkon säilymiseen alueella muutoksesta huolimatta. Kaikille alueille jää päätöksen jälkeenkin ryhmäperhepäiväkotimuotoista varhaiskasvatusta. Lisäksi alueilla on eri kokoisia varhaiskasvatusyksiköitä lyhyen etäisyyden päässä. Leppävaarassa uudet varhaiskasvatuspaikat lapsille löytyvät lähialueelta. Huoltajien toiveet ja kaverisuhteiden jatkuvuus otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon uutta paikkaa osoitettaessa.

Päätöksen vaikutukset lapsiin on valmistelussa tunnistettu ja ne on arvioitu. Päätösharkinnassa on otettu huomioon lapsen etu varhaiskasvatuslain 4 §:n edellyttämällä tavalla.

Oikaisuvaatimuksen mukaan henkilöstön näkemyksiä ei ole huomioitu ja että asiasta on pidetty heille vain infotilaisuus.

Kuten lautakunnan päätöksestä ilmenee, henkilöstölle on järjestetty yhteistoimintalain ja yhteistoimintasopimuksen mukainen työpaikkakokous 15.9.2026, jossa henkilöstöä on kuultu.

Torpan henkilöstö suhtautui muutokseen rauhallisesti. Henkilöstö toi esiin surun ja harmituksen yksikön lakkauttamisesta, mutta muutosta oli osattu odottaa. Työpaikkakokouksessa keskusteltiin työntekijöiden uudelleensijoittumisesta ja korostettiin, että henkilöstön omat toiveet sijoittumisesta huomioidaan mahdollisuuksien mukaan.

Henkilöstö piti muutosta suurempana lapsille kuin itselleen. He toivat esiin näkökulman pienten ryhmien edusta lapselle ja lasten turvallisuuden tunteesta. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että perheillä on mahdollisuus valita varhaiskasvatusta erikokoisista yksiköistä.

Oikaisuvaatimuksessa epäillään, että alueelle ei jää lainkaan ryhmäperhepäiväkoteja, vaikka päätöksessä todetaan, että ryhmäperhepäivähoitoa jää jokaiselle palvelualueelle. Toimintaa jatkava Satumaa-ryhmäperhepäiväkoti ei ole samalla tavoin saavutettavissa joukkoliikenteellä eikä se palvele sitä aluetta, jota Torppa tällä hetkellä palvelee.

Kuten oikaisuvaatimuksen tekijä itsekin tuo esiin, ryhmäperhepäiväkoti Satumaa jatkaa toimintaa samalla palvelualueella eikä ryhmäperhepäivähoitotoiminta näin ollen pääty kokonaan alueella. Satumaa sijaitsee noin kahden kilometrin päässä Torpasta.

Oikaisuvaatimuksessa todetaan, että kuvaus Torpan pihan turvallisuudesta on virheellinen. Oikaisuvaatimuksen mukaan päiväkodin henkilöstö sekä lasten huoltajat eivät ole pitäneet pihan käyttöä ongelmallisena eikä häiriökäyttäytymisestä ole esitetty selvityksiä tai yksilöityjä tapahtumia. Oikaisuvaatimuksen tekijä tuo esiin, että Espoon varhaiskasvatuksen johto on kertonut hänelle suullisesti, ettei Torpassa ole akuuttia turvallisuusongelmaa.

Ryhmäperhepäiväkoti Torppa toimii kerrostalon asuinhuoneistossa. Ulkoilussa käytetään taloyhtiön aidattua pihaa, jonne päästäkseen on ylitettävä taloyhtiön pihatie. Torpan pihalla on esiintynyt häiriökäyttäytymistä, esimerkiksi lelulaatikon lukko on hajotettu. Piha tarkastetaan säännöllisesti häiriökäyttäytymisen varalta. Akuuttia turvallisuusongelmaa, kuten vesivahinkoa, tiloissa ei ole. Tästä syystä lakkauttaminen voidaan toteuttaa hallitusti toimintavuoden lopussa.

Oikaisuvaatimuksen mukaan tilojen soveltumattomuus varhaiskasvatuksen tarpeisiin ei ole tosiasia vaan ainoastaan mielipide. Soveltumattomuutta ei ole perusteltu mittauksilla, tutkimuksilla tai muulla objektiivisella selvityksellä. Oikaisuvaatimuksen tekijä katsoo, että asuintila on juuri se tekijä, joka tekee Torpasta kodinomaisen ja että lautakunta on itse todennut, että kodinomaiset ryhmäperhepäiväkodit ovat edelleen tärkeä osa Espoon varhaiskasvatusta.

Ryhmäperhepäiväkoti Torppa toimii kerrostalon asuinhuoneistossa. Tilat on suunniteltu asumiseen, ei varhaiskasvatuskäyttöön. Tilojen käyttöä on jo aiemmin jouduttu rajoittamaan ilmanvaihdon haasteiden takia. Ilmanvaihdon takia tilapaikkoja on vain 8 aiemman 12 sijaan.

Lisäksi oikaisuvaatimuksessa on tuotu esiin, että viidelle ryhmäperhehoitoyksikölle yhteensä arvioitua 250 000–500 000 euron vuotuista säästöä ei ole eritelty, eikä päätöksestä käy ilmi, miten lasten siirtyminen kunnallisiin tai yksityisiin päiväkoteihin on huomioitu säästölaskelmassa. Päätöksessä ei myöskään perustella, millä perusteella juuri nämä viisi ryhmäperhepäiväkotia on valittu lakkautettaviksi.

Viiden ryhmäperhepäiväkodin vuosikustannussäästöjen laskelma pohjautuu arvioon siitä, mitä kustannukset olisivat riippuen siitä, mihin varhaiskasvatusmuotoon lapset siirtyisivät. Mikäli kaikkien viiden ryhmäperhepäiväkodin lapset siirtyisivät kunnallisiin päiväkoteihin, kustannussäästö olisi vuositasolla noin 250 000 euroa. Mikäli kaikki lapset siirtyisivät palvelusetelipäiväkoteihin, kustannussäästö olisi vuositasolla noin 500 000 euroa. Todelliset vuosikustannusten säästöt riippuvat siitä, minkä varhaiskasvatuksen järjestämismuodon perheet jatkossa valitsevat.

Lautakunnan päätöksellä lakkautetut viisi ryhmäperhepäiväkotia valittiin lakkautettaviksi niiden tiloihin ja piha-alueisiin liittyvien haasteiden perusteella. Tarkastelua on tehty toimipistekohtaisesti.

Perustelut oikaisuvaatimuksen hylkäämiselle

Kasvun ja oppimisen lautakunnan päätöksessä 7.10.2026 § 214 ryhmäperhepäiväkoti Torpan lakkauttamista on perusteltu sillä, että asuinkäyttöön suunnitellut tilat eivät palvele varhaiskasvatusta eivätkä varhaiskasvatuslain edellytykset terveellisestä ja turvallisesta varhaiskasvatusympäristöstä täyty kaikin osin. Lisäksi taloyhtiön aidatulla pihalla tapahtuvassa ulkoilussa on ollut lasten turvallisuuteen liittyviä ongelmia. Torpan käytössä olevan huoneiston ja pihan välissä kulkee taloyhtiön pihatie ja pihalla on ollut häiriökäyttäytymistä.

Oikaisuvaatimuksessa ei ole tuotu esiin sellaisia seikkoja, jotka antaisivat aihetta päätöksen muuttamiselle. Päätös ei ole lainvastainen. Oikaisuvaatimuksessa on vaadittu toissijaisesti asian palauttamista uudelleen käsiteltäväksi niin, että tehdään kunnollinen lapsivaikutusten arviointi ja huoltajia kuullaan uudelleen.

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Viranomaisen tehtävänä on arvioida, milloin selvitys on riittävää, jotta ratkaisu asiassa voidaan tehdä. Lapsivaikutusten arvioinnin katsotaan olevan riittävä eikä näin ollen tarvetta arvioida lapsivaikutuksia uudelleen ole.

Hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Päätettäessä varhaiskasvatuksen palveluverkosta ei asian käsittelyssä katsota olevan varsinaisia asianosaisia, joita tulisi kuulla hallintolain 34 §:n mukaisesti. Huoltajille on kuitenkin varattu mahdollisuus esittää mielipiteensä 17.9.2026 järjestetyssä info- ja keskustelutilaisuudessa. Tarvetta uudelle tilaisuudelle ei ole.

Perustelut täytäntöönpanokieltovaatimusten hylkäämiselle

Oikaisuvaatimuksessa on vaadittu, että päätöksen täytäntöönpano kielletään oikaisuvaatimuksen käsittelyn ajaksi.

Kuntalain 143 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Kunnallisvalituksen piiriin kuuluvissa asioissa (esimerkiksi varhaiskasvatusyksikön lakkauttaminen), päätös voidaan pääsääntöisesti panna täytäntöön ennen sen lainvoimaisuutta. Täytäntöönpano ennen päätöksen lainvoimaisuutta on kielletty, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi. Käytännössä säännöstä on tulkittu niin, että täytäntöönpanoon voidaan ryhtyä, jos täytäntöönpanon peruuttamisesta ei valituksen menestyessä aiheudu kovin suurta vahinkoa (Harjula, Prättälä; Kuntalaki - Tausta ja tulkinnat s. 958).

Koulun lakkauttamista koskevia päätöksiä on vakiintuneesti voitu panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Sama lähtökohta soveltuu myös varhaiskasvatusyksikön lakkauttamista koskeviin päätöksiin.
Edellä todetuin perustein esitetään täytäntöönpanokieltovaatimusten hylkäämistä. Muutoksenhaku ei käy hyödyttömäksi, vaikka päätös pannaan täytäntöön ennen sen lainvoimaisuutta.

Lopuksi

Edellä esitetyillä perusteilla oikaisuvaatimus sekä vaatimus päätöksen täytäntöönpanon keskeyttämisestä tulee hylätä. Myöskään asian palauttamiselle uudelleen käsiteltäväksi ei ole perusteita.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Ei julkaista oikaisuvaatimus 26.10.2026 (sisältää henkilötietoja)

Tiedoksi

Oikaisuvaatimuksen tekijä

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

13
Oikaisuvaatimus virkasuhteen irtisanomisesta

Valmistelijat / lisätiedot:
Hurme Siiri

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta jättää tutkimatta perusopetuksen aluepäällikön 5.10.2026 § 76 päätöksestä tehdyn, 3.11.2026 saapuneen oikaisuvaatimuksen.

Perustelut: Oikaisuvaatimus on saapunut määräajan päättymisen jälkeen.

Käsittely

Päätös

Selostus

Perusopetuksen aluepäällikkö on päätöksellään irtisanonut peruskoulun luokanopettajan virkasuhteen. Asianosainen on tehnyt päätöksestä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimusaika alkaa kulua sen jälkeen, kun päätös on annettu tiedoksi. Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi 5.10.2026 kirjepostilla. Hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaan vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asianosainen on saanut päätöksen tietoonsa 12.10.2026. Kuntalain (410/2015) 138 § mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Näin ollen oikaisuvaatimus olisi tullut tehdä 26.10.2026 mennessä, jotta se olisi saapunut määräajan puitteissa. Nyt tehty oikaisuvaatimus on saapunut 3.11.2026.

Oikaisuvaatimus ei ole saapunut ajallaan, minkä takia se jätetään tutkimatta.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Ei julkaista Oikaisuvaatimus 3.11.2026 (sisältää henkilötietoja)

Tiedoksi

Oikaisuvaatimuksen tekijä

Kasvun ja oppimisen lautakunta 25.11.2026

14
Selostukset ja ilmoitusasiat

Valmistelijat / lisätiedot:
Yli-Luoma Emmi

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunta merkitsee tiedoksi selostukset ja ilmoitusasiat.

Käsittely

Päätös

Selostus

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi